

CAP DE NOSALTRES TORNARÀ

Avui no estic segura que això que he escrit
sigui cert. Estic segura que és verídic.

CARRER DE L'ARRIBADA,
CARRER DE LA SORTIDA

Hi ha la gent que arriba. Busquen amb els ulls,
entre tots els que esperen, els que els esperen. Els
fan petons i els diuen que estan cansats pel viatge.

Hi ha la gent que se'n va. Diuen adéu als que es
queden i fan petons a les criatures.

Hi ha un carrer per a la gent que arriba i un car-
rer per a la gent que se'n va.

Hi ha un cafè que es diu "L'arribada" i un cafè
que es diu "La sortida".

Hi ha gent que arriba i gent que se'n va.

Però hi ha una estació on els que arriben són justa-
ment els que se'n van

una estació on els que arriben no han arribat
mai, on els que se n'han anat no han tornat mai.

Ès l'estació més gran del món.

Arriben a aquesta estació, vénen de tot arreu.
Hi arriben després de dies i nits
després de travessar països sencers
arriben amb les criatures, fins i tot les més petites
que en aquest viatge no hi haurien de ser.

Han dut les criatures perquè no se'n podien
separar per a aquest viatge.

Els que tenien or l'han dut perquè creien que
els podria ser útil.

Tots han dut el més valuós que tenien perquè
no s'ha de deixar el més valuós quan te'n vas
lluny.

Tots han dut la seva vida, era sobretot la vida
el que s'havia d'agafar.

I quan arriben
creuen que han arribat
a l'infern
possible. Tanmateix no hi creien.

Ignoraven que a l'infern s'hi anés amb tren
però ja que hi són s'armen i se senten preparats per
fer-hi front

amb les criatures les dones els pares vells amb
els records familiars i els papers familiars.

No saben que en aquesta estació no s'hi arriba.

Esperen el pitjor —no esperen l'inconcebible.
I quan els criden a formar files de cinc, homes

d'un costat, dones i criatures de l'altre, en una llengua que no comprenen, sí que comprenen els cops de bastó i formen files de cinc perquè s'esperen qualsevol cosa.

Les mares estrenyen les criatures contra el pit —tremolaven de por que no les hi prenguessin— perquè les criatures tenen gana i set i rondinen de no haver dormit a través de tants països. Finalment han arribat, podran ocupar-se'n.

I quan els criden que deixin els paquets, les flassades i els records a l'andana, els deixen perquè poden esperar-se qualsevol cosa i no volen sorprendre's de res. Diuen “ja veurem”, han vist tantes coses i estan cansats pel viatge.

L'estació no és una estació. És el final d'una via. Miren i els colpeix la desolació al seu voltant.

Al matí la boira els tapa els aiguamolls.

Al vespre els reflectors il·luminen els filats blancs amb una nitidesa de fotografia astral. Es pensen que és allà on els porten i tenen por.

A la nit esperen el dia amb les criatures que pesen als braços de les mares. Esperen i es fan preguntes.

De dia no esperen. Les files es posen en marxa tot d'una. Primer les dones amb les criatures, són les més esgotades. Després els homes. També van

esgotats però els reconforta que facin passar primer les dones i les criatures.

Perquè primer fan passar dones i criatures.

A l'hivern els paralitza el fred. Sobretot els que vénen d'Iràklio i no han vist mai la neu.

A l'estiu el sol els encega quan surten dels furgons foscos que han tancat i barrat a la sortida.

La sortida de França d'Ucraïna d'Albània de Bèlgica d'Eslovàquia d'Itàlia d'Hongria del Peloponès d'Holanda de Macedònia d'Àustria d'Hercegovina de les ribes del mar Negre i de les ribes del Bàltic de les ribes del Mediterrani i de les ribes del Vístula.

Els agradaria saber on són. No saben que aquí és el centre d'Europa. Busquen el rètol amb el nom de l'estació. És una estació que no té nom.

Una estació que per a ells no tindrà mai nom.

N'hi ha que viatgen per primer cop a la vida.

N'hi ha que han viatjat per tots els països del món, comerciants. Tots els paisatges els resultaven familiars, però aquest no el reconeixen.

Miren. Més endavant podran explicar com era.

Tots volen recordar la impressió que els ha fet i com els ha vingut el sentiment que no tornarien.

És un sentiment que es pot haver tingut a la vida. Saben que cal desconfiar dels sentiments.

Hi ha els que vénen de Varsòvia amb grans xals i farcells ben nuats

hi ha els que vénen de Zagreb les dones amb mocadors al cap

hi ha els que vénen del Danubi amb jerseis de llanes multicolors fets a la vora del foc

hi ha els que vénen de Grècia, han portat olives negres i rahat-lokum

hi ha els que vénen de Montecarlo
eren al casino

duen frac amb el plastró destrossat pel viatge
són panxuts i calbs

són banquers grassos que jugaven a la banca

hi ha nuvis que sortien de la sinagoga amb la núvia de blanc i amb el vel, tota arrugada per la nit passada al terra del vagó

el nuvi de negre i amb copalta, amb els guants bruts

els pares i els convidats, les dones amb la bossa de mà brocada de perles

a tots els reca no haver pogut passar per casa a posar-se roba menys delicada.

El rabí va ben dret i obre la comitiva. Sempre ha estat un exemple per als altres.

Hi ha les nenes d'un internat amb faldilles pridades totes iguals, el barret amb un llaç blau que volia. Quan baixen es posen bé els mitjons. Caminen

amb gràcia de cinc en cinc com a la passejada dels dijous, agafades de la mà i sense saber. ¿Què els pot passar a unes nenes d'internat que van amb la mestra? La mestra els diu: "Porteu-vos bé, nenes." No tenen cap ganes de no portar-se bé.

Hi ha la gent gran que rebia notícies dels fills a Amèrica. S'havien fet una idea de l'estranger per les postals. Res no s'assemblava al que veuen aquí. Els fills no s'ho podran creure.

Hi ha els intel·lectuals. Són metges o arquitectes, compositors o poetes, es distingeixen pel caminar i les ulleres. També han vist moltes coses al llarg de la vida. Han estudiat molt. Alguns han imaginat molt per escriure els seus llibres i res del que han imaginat no s'assembla al que veuen aquí.

Hi ha els pel·leters de les grans ciutats i tots els sastres per home i dona, tots els confeccionistes que havien emigrat a Occident i que no reconeixen en aquesta terra la dels seus avantpassats.

Hi ha els habitants inescapables de les ciutats on cada home ocupa el seu al·vèol i aquí es converteixen en files interminables i sembla mentida com podien cabre tots als al·vèols superposats de les ciutats.

Hi ha una mare que clava una bufetada al seu fill de cinc anys potser perquè no vol donar-li la mà i ella vol que s'estigui quiet al seu costat. És fàcil

perdre's i no s'han de separar en un indret desconegut i ple de gent. Clava una bufetada al seu fill i nosaltres, que sabem, no li ho perdonem. Val a dir que no canviaria res si el cobrís de petons.

Hi ha els que havien viatjat divuit dies i s'havien tornat bojós i s'havien matat entre ells als vagons i els que s'havien ofegat durant el viatge de tan premuts que anaven

evidentment aquests no baixen.

Hi ha una nena que abraça la seva nina ben fort, també asfixien les nines.

Hi ha dues germanes amb abrics blancs que havien sortit a passejar i no han tornat per sopar. Els pares encara passen ànsia.

De cinc en cinc s'endinsen pel carrer de l'arribada. És el carrer de la sortida però no ho saben. És el carrer que només s'agafa una vegada.

Caminen en un ordre perfecte —que no els puguin retreure res.

Arriben a un edifici i sospiren. Per fi han arribat.

I quan criden a les dones que es despullin, elles primer despullen les criatures procurant no despartar-les del tot. Després de tantes nits de viatge estan nervioses i rondinen

i elles comencen a despullar-se davant de les criatures, què hi farem

i quan reben una tovallola cadascuna es preocupen per si l'aigua de la dutxa sortirà prou calenta, que les criatures podrien refredar-se

i quan els homes entren per una altra porta a la sala de dutxes, també nus, elles amaguen les criatures amb el seu cos.

I potser aleshores tots ho comprenen.

I ara no serveix de res que ho compreguin perquè no ho poden explicar als que esperen a l'andana

als que circulen en vagonets a les fosques a través de tots els països per arribar aquí

als que són en algun camp i els angoixa la sortida perquè temen el clima o el treball i tenen por de deixar els seus béns

als que s'amaguen a les muntanyes i als boscos i han acabat la paciència de viure amagats. Passi el que passi tornaran a casa. ¿Com vols que els vagin a buscar a casa si no han fet mal a ningú?

als que no han volgut amagar-se perquè no pots abandonar-ho tot

als que creien tenir les criatures a recer en un internat catòlic on les senyoretes són tan bones.

Vestiran una orquestra amb les faldilles prisades de les nenes. El comandant vol que toquin valsos vienesos els diumenges al matí.

Una cap de block, per donar aspecte domèstic a la seva finestra, es farà unes cortines amb el xal de pregària que duia el rabí per celebrar el sàbat en qualsevol circumstància i a qualsevol lloc.

Una kapo es disfressarà amb el frac i el copalta del nuvi, la seva amiga amb el vel de la núvia i de nit jugaran a noces mentre les altres jeuen al llit mortes de cansament. Les kapos s'ho poden passar bé, elles de nit no estan cansades.

A les alemanyes que estan malaltes els repartiran olives negres i lokums però no els agraden les olives de Kalamata ni cap altra mena d'oliva.

I tot el dia i tota la nit

cada dia i cada nit les xemeneies fumegen amb aquest combustible de tots els països d'Europa

uns homes al costat de les xemeneies es passen el dia passant les cendres per trobar l'or fos de les dents d'or. Aquests jueus duen tots or a la boca i n'hi ha tants que en surten tones.

I a la primavera homes i dones escampen les cendres pels aigüamolls assecats que llauren per primer cop i fertilitzen amb fosfat humà.

Porten un sac lligat a la panxa i colguen la mà en la pols d'ossos humans que sembren a grapats tot lluitant contra el vent que els la torna a la cara, i al vespre tenen la cara blanca, les arrugues marca-des per la suor que ha regalimat entremig de la pols.

I no han de patir perquè s'acabi el fertilitzant,
arriben trens i més trens arriben cada dia i cada nit
a cada hora cada dia i cada nit.

És l'estació més gran del món en arribades i
sortides.

Només els que entren al camp saben després què
els ha passat als altres i ploreu d'haver-se'n separat
a l'estació perquè aquell dia l'oficial va ordenar als
més joves que formessin una fila a part

bé cal que també n'hi hagi per assecar els ai-
guamolls i escampar la cendra dels altres.

I troben que hauria valgut més no haver entrat
mai aquí i no haver sabut mai.

Vosaltres que heu plorat dos mil anys
un que va agonitzar tres dies i tres nits

quantes llàgrimes tindreu
pels que van agonitzar
molt més que tres-centes nits i molt més que
tres-centes dies llargs
com
plorareu
els que van agonitzar tantes agonies
i eren incomptables

Ells no creien en la resurrecció en l'eternitat
I sabien que vosaltres no plorariéu.

Oh vosaltres que sabeu
¿sabíeu que la gana fa brillar els ulls
que la set els entela?
Oh vosaltres que sabeu
¿sabíeu que pots veure la mare morta
i no vessar ni una llàgrima?
Oh vosaltres que sabeu
¿sabíeu que al matí et vols morir
que al vespre tens por?
Oh vosaltres que sabeu
¿sabíeu que un dia és més que un any
un minut més que una vida?
Oh vosaltres que sabeu
¿sabíeu que les cames són més vulnerables
que els ulls
els nervis més durs que els ossos
el cor més sòlid que l'acer?
¿Sabíeu que les pedres dels camins no ploren
que només hi ha una paraula per a l'espant
només una paraula per a l'angoixa?
¿Sabíeu que el patiment no té límits
ni l'horror fronteres?
¿Ho sabíeu?
Vosaltres que sabeu.

La meva mare
eren unes mans un rostre
Han posat davant nostre les nostres mares
nues

Aquí les mares ja no són mares per als fills.

Tots anaven marcats al braç amb un número
indeleble

Tots havien de morir nus

El tatuatge identificava els morts i les mortes.

Era una plana desolada
a la vora d'una ciutat

La plana estava glaçada
i la ciutat
no tenia nom.

DIÀLEG

—¿Ets francesa?

—Sí.

—Jo també.

Ella no duu la F al pit. Una estrella.

—¿D'on?

—París.

—¿Fa temps que hi ets?

—Cinc setmanes.

—Jo setze dies.

—És molt, ja ho sé.

—Cinc setmanes... ¿Com pot ser?

—Ja veus.

—¿I tu creus que es pot resistir?

Està pidolant.

—S'ha d'intentar.

—Vosaltres podeu tenir esperança, mentre que nosaltres...

Assenjala la meva jaqueta a ratlles i després el seu abric, un abric tan exageradament gran, tan exageradament brut, tan exageradament esparracat.

—No creguis, si fa no fa estem igual...

—Per a nosaltres no hi ha esperança.

I la seva mà fa un gest i el seu gest evoca el fum que s'enlaira.

—S'ha de lluitar amb totes les forces.

—Per què, per què lluitar si totes hem de...

S'acaba el gest de la mà. El fum que s'enlaira.

—No. S'ha de lluitar.

—¿Com podem esperar que sortirem d'aquí? ¿Com sortirà mai ningú d'aquí? Seria millor llançar-se directament contra els filats.

¿Què li puc dir? És menuda, escanyolida. I no tinc el poder de convence'm ni a mi mateixa. Tots els arguments són absurds. Lluito contra la meva raó. Lluites contra tota raó.

La xemeneia fumeja. El cel és baix. El fum s'arrossega pel camp i pesa i ens embolcalla i fa olor de carn cremada.

ELS MANIQUINS

—Mireu. Mireu.

Estàvem arrupides sota el teulat, damunt de les fustes que ens feien de llit, de taula, de trespol. El sostre era molt baix. Només hi cabíem assegudes i amb el cap jup. Érem vuit, el nostre grup de vuit companyes que la mort separaria, en aquell quadrat estret on ens enfilàvem. Ja havien repartit la sopa. Havíem estat esperant a fora molta estona per passar una rere l'altra davant del bidó que fumejava a la cara de la stubova. Amb la màniga dreta arremangada, enfonsava el cullerot al bidó per servir. Darrere del vapor de la sopa, cridava. El bafli esmorteïa la veu. Cridava perquè hi havia empentes i xiu-xius. Lúgubres, esperàvem, amb la mà balba aguantant el pot. Ara, amb la sopa a la falda, menjàvem. La sopa era repugnant, però tenia gust d'escalfor.

—Mireu, heu vist, al pati...

—Oh! —la Yvonne P. deixa caure la cullera al pot. No té més gana.

La finestreta enreixada dóna al pati del block 25, un pati voltat de murs. Una porta comunica amb el camp, però si s'obre quan hi passes pel davant has de córrer, tocar el dos, intentar no mirar ni la porta ni el que hi ha al darrere. Fuig. Nosaltres, a través de la finestreta, podem veure. No girem mai el cap en aquella direcció.

—Mireu. Mireu.

Al principi dubtes del que estàs veient. Has de distingir-los en la neu. El pati n'està ple. Nus. Apiats els uns damunt dels altres. Blancs, d'un blanc que blaveja en la neu. Els caps estan rapats, els pèls del pubis rectes, tibats. Cadàvers congelats. Blancs amb les ungles marró. Els dits del peu estirats cap amunt són ridículs, la veritat. Terriblement ridículs.

Bulevard Courtais, a Montluçon. Esperava el meu pare a les Nouvelles-Galeries. Era a l'estiu, el sol escalfava el carrer. Hi havia un camió aturat i uns homes que el descarregaven. Era un lliurament de maniquins per a l'aparador. Cada home n'agafava un a coll i el posava a l'entrada de la botiga. Els maniquins anaven nus, amb les articulacions a la vista. Els homes els portaven amb cura, els estiraven al peu de la paret, damunt de la vorera calenta.

Jo mirava. Em torbava la nuesa dels maniquins. Sovint n'havia vist a l'aparador, de maniquins, amb vestit, sabates, perruca i el braç doblegat en un gest artificial. No havia pensat mai que n'hi hagués de nus, sense cabells. No havia pensat mai que n'hi hagués fora de l'aparador, de la llum elèctrica, d'aquell gest. Descobrir-ho em produïa el mateix malestar que veure un mort per primer cop.

Ara els maniquins jueu a la neu, immersos en la claror hivernal que em recorda el sol al car-rer.

Les que jueu allà a la neu són les nostres com-panyes d'ahir. Ahir durant el recompte estaven dretes. S'aguantaven en files de cinc a cada costat de la Lagerstrasse. Anaven a treballar, s'arrossegaven cap als aigüamolls. Ahir tenien gana. Tenien polls, es grataven. Ahir s'havien empassat la sopa fasti-gosa. Tenien diarrea i les pegaven. Ahir patien. Ahir desitjaven morir.

Ara són allà, cadàvers nus a la neu. S'han mort al block 25. Al block 25 la mort no té la serenor que n'esperes, fins i tot aquí.

Un matí, perquè s'havien desmaiats durant el recompte o perquè estaven més lívides que les al-tres, un SS els feia un senyal. Els feia formar una columna on veies, augmentades, totes les degrada-cions, totes les tares que abans es diluïen en la

massa. I la columna, conduïda per l'SS, era empesa fins al block 25.

Hi havia les que hi anaven soles. De manera voluntària. Com un suïcidi. Esperaven que s'obris la porta quan venia un SS a inspeccionar —i entraven.

També hi havia les que no corrien prou ràpid el dia que calia córrer.

Hi havia les que havien cridat quan les compayes les havien hagut d'abandonar a la porta: "No em deixeu. No em deixeu."

Durant dies havien passat gana i set, sobretot set. Havien tingut fred, estirades gairebé sense roba damunt d'uns taulons, sense màrfega ni manta. Tancades amb moribundes i boges, esperant torn per a l'agonia o la follia. Al matí, sortien. Les feien sortir a cops de bastó. Cops de bastó a moribundes i boges. Les vives havien d'arrossegar al pati les mortes de la nit, perquè les mortes també s'havien de comptar. Passava l'SS. Es divertia aviant-los el gos. Se sentien udols per tot el camp. Eren els udols de la nit. Després el silenci. S'havia acabat el recompte. Era el silenci del dia. Les vives tornaven a entrar. Les mortes es quedaven a la neu. Les havien despullades. La roba s'aprofitaria per a d'altres.

Cada dos o tres dies, els camions passaven a recollir les vives per dur-les a la cambra de gas, les

mortes per llençar-les al forn crematori. La bogeria devia ser l'última esperança de les que entraven allà. Algunes, amb l'astúcia de les encaparrades a viure, s'escapolien a la sortida. De vegades passaven unes quantes setmanes al block 25, mai més de tres. Les veies per la reixa de la finestra. Suplicaven: "Aigua, aigua." Hi ha espectres que parlen.

—Mireu. Us asseguro que s'ha mogut. Aquella, la penúltima. La mà... ha obert els dits, n'estic segura.

Els dits s'obren lentament, és la neu que floreix com una anemone de mar descolorida.

—No mireu. ¿Per què mireu? —implora la Yvonne P. amb els ulls ben oberts, clavats en el cadàver que encara viu.

—Menja't la sopa —diu la Cécile—. A elles ja no els falta de res.

Jo també miro. Miro aquell cadàver que es mou i em deixa insensible. Ara sóc una persona gran. Puc mirar els maniquins nus sense que em facin por.

ELS HOMES

Al matí i a la tarda, pel camí dels aiguamolls, ens creuàvem amb columnes d'homes. Els jueus anaven de civil. Esparracats, amb una creu roja pintada de qualsevol manera a l'esquena. Com les jueves. Roba informe que se cenyien al cos. Els altres anaven ratllats. Els uniformes suraven damunt de les espatlles magres.

Els planyíem perquè havien de marcar el pas. Nosaltres caminàvem com podíem. El kapo, al capdavant, era gras, anava amb botes i roba d'abric. Marcava: *Links, Zwei, Drei, Vier. Links.* Els homes seguien amb penes i treballs. Portaven galotxes de tela que no se'ls aguantaven al peu. Ens preguntàvem com podien caminar amb aquelles galotxes. Quan hi havia neu o gel, les duïen a la mà.

Tenien el caminar d'allà. El cap endavant, el coll endavant. El cap i el coll arrossegaven la resta del cos. El cap i el coll tiraven els peus. En les cares descarnades cremaven els ulls, enclotats, amb les pupil·les negres. Els llavis estaven inflats, negres o massa vermells, i quan els obrien es veien les genives sanguinolentes.

Passaven a prop. Nosaltres murmuràvem “Franceses, franceses” per saber si hi havia compatriotes en el grup. Fins aleshores no n’havíem trobat cap.

Absorts en caminar, ni ens miraven. Nosaltres sí que els miràvem. Els miràvem. La pietat ens feia estrènyer les mans. Ens perseguia la seva imatge, el caminar, els ulls.

Entre nosaltres hi havia tantes malaltes que no menjaven que teníem molt de pa. Intentàvem convèncer-les amb les raons que fos perquè mengessin, perquè superessin el fàstic que els feia menjar i mengessin per sobreviure. Les nostres paraules no aixecaven cap voluntat. Ja havien renunciat al moment d’arribar.

Un matí, sortim amb pans sota la roba. Per als homes. No creuem cap columna d’homes. Esperem el vespre amb impaciència. A la tornada sentim que marquen el pas darrere nostre. Drei. Vier. Links. Van més ràpid que nosaltres. Ens hem d’apartar per deixar-los passar. ¿Polonesos? ¿Russos? Homes, llas-

timosos, que la misèria cobreix de sang com tots els homes aquí.

Quan arriben a la nostra altura, d'una revolada traiem els pans i els els llancem. Tot seguit comença la batussa. Cullen el pa, se'l disputen, se l'arrenquen. Tenen ulls de llop. N'hi ha dos que rodolen per la cuneta amb el pa que s'escapa.

Els mirem barallar-se i plorem.

L'SS crida, els avia el gos. La columna es torna a formar, reprèn la marxa. *Links. Zwei. Drei.*

Ni tan sols s'han girat a mirar-nos.

EL RECOMPTE

Han passat els SS amb les seves capes negres. Han comptat. Encara esperem.

Esperem.

Des de fa dies, el dia següent.

Des de la vetlla, l'endemà.

Des de mitja nit, avui.

Esperem.

El dia despunta al cel.

Esperem el dia perquè cal esperar alguna cosa.

No esperem la mort. Ens l'esperem.

No esperem res.

Esperem el que arriba. La nit perquè succeeix al dia. El dia perquè succeeix a la nit.

Esperem que acabi el recompte.

El final del recompte és un xiulet que fa que totes ens girem cap a la porta. Les files immòbils

es converteixen en files a punt per posar-se en marxa. En marxa cap als aiguamolls, cap als masos, cap als fossats.

Avui esperem més estona que de costum. El cel empal·lideix més que de costum. Esperem.

¿Què?

Un SS apareix a la punta de la Lagerstrasse, ve cap a nosaltres, s'atura davant de les nostres files. Pel caduceu de la gorra ha de ser el metge. Ens considera. A poc a poc. Parla. No crida. Parla. Una pregunta. Ningú no respon. Demana: "Dolmetscherine". La Marie-Claude fa un pas endavant. L'SS repeteix la pregunta i la Marie-Claude tradueix: "Pregunta si hi ha algú que no pugui suportar el recompte." L'SS ens mira. Al seu costat la Magda, la nostra blockova, ens mira, s'aparta i parpelleja una mica.

De debò, ¿qui pot suportar el recompte? ¿Qui es pot estar a peu dret sense moure's durant hores i hores? En plena nit. Enmig de la neu. Sense haver menjat, sense haver dormit. ¿Qui pot suportar aquest fred durant hores?

Algunes alcen la mà.

L'SS les fa sortir de les files. Les compta. Massa poques. Diu una altra frase, suaument, i la Marie-Claude tradueix: "Pregunta si no n'hi ha d'altres, de velles o malaltes, que el recompte els resulti massa dur al matí." S'alcen més mans. Aleshores

la Magda, de pressa, clava un cop de colze a la Marie-Claude i, sense canviar de to, la Marie-Claude: “Però val més no dir-ho.” Les mans alçades s’abaixen. Menys una. Una velleta remenuda es posa de puntetes, estira i agita els braços tan amunt com pot de por que no la vegin. L’Ss s’allunya. La velleta s’enardeix: “Jo, senyor. Tinc seixanta-set anys.” Les seves veïnes li fan “xst!”. Ella s’empipa. ¿Per què, si hi ha un règim menys dur per a les malaltes i les velles, haurien d’impedir que se’n beneficiï? Desesperada que l’hagin oblidat, crida. Amb una veu aguda i vella com ella, crida: “Jo, senyor. Tinc seixanta-set anys.” L’Ss ho sent, es gira: “Komm” i la velleta s’afegeix al grup que acaba de formar-se i que el metge Ss escorta fins al block 25.